

Γλώσσα

Τετράδιο Σπουδής Α τεύχος

Ε'
Δημοτικού

Α Β Γ

★ **100%** ★
ΕΠΙΤΥΧΙΑ
Μέθοδος
ΑΡΝΟΣ

Τετράδιο Σπουδής - Γιατί;

Το Τετράδιο Σπουδής ΑΡΝΟΣ είναι βασισμένο στη Μέθοδο ΑΡΝΟΣ, ένα σύστημα μάθησης με Στόχους – Υλοποίηση – Πιστοποίηση.

Βοηθάει το μαθητή να οικοδομήσει τη σκέψη του βήμα-βήμα, απλά και κατανοητά. Είναι Φροντιστηριακό Εγχειρίδιο βάσει του οποίου γίνεται η διδασκαλία στο online μάθημα με «φυσικό» τρόπο. Ο δάσκαλος γράφει και υπογραμμίζει παράλληλα με το μαθητή.

Το Τετράδιο Σπουδής αποτελείται από:

- ★ Οπτικοποιημένη Θεωρία με ροή & συνέχεια
- ★ Ασκήσεις για Διδασκαλία και Εξάσκηση
- ★ Συνδυαστικές και Επαναληπτικές Ασκήσεις
- ★ Θέματα Προσομοίωσης Εξετάσεων

Πιστοποίηση Γνώσεων

Σε προγραμματισμένες ημερομηνίες διεξάγονται online ή/και δια ζώσης **Επαναληπτικά Τεστ Αξιολόγησης** στα οποία ο μαθητής πιστοποιεί και επαληθεύει τις γνώσεις του.

Για τους Γονείς

Πώς ο γονέας μπορεί να έχει εικόνα και εποπτεία στην πρόοδο του παιδιού του;

Το Τετράδιο Σπουδής είναι σχεδιασμένο με τέτοιον τρόπο για τη βήμα – βήμα εξάσκηση του μαθητή, μεταβαίνοντας με ασφάλεια από τα πιο απλά στα πιο σύνθετα. Επίσης, είναι ένας φυσικός τρόπος ο Γονέας να ελέγχει την πρόοδο του παιδιού του.

Πώς γίνεται η εποπτεία από το γονέα;

Σε κάθε μάθημα ελέγχει την ορθότητα των λύσεων, την κατανόηση και τη συμμετοχή του παιδιού στα μαθήματα.

Διδασκαλία στον ΑΡΝΟ σημαίνει:

- ★ Απεριόριστη μελέτη με video lessons
- ★ Αυτομάθηση στο App Arnos Learn
- ★ Coaching εξατομικευμένο
- ★ Μοτίβα Μάθησης και Εξάσκησης
- ★ Κάθε Απορία για εμάς είναι Πρόκληση!

★ Μέθοδος ΑΡΝΟΣ

Η **Μέθοδος ΑΡΝΟΣ** οδηγεί κάθε μαθητή, ανεξαρτήτως γνώσεων ή επιπέδου, να μελετά από το επίπεδο όπου αισθάνεται άνετα, ώστε να διαμορφώσει γερές βάσεις για μάθηση.

Live Διδασκαλία Το online μάθημα γίνεται με φυσικό τρόπο, γιατί συνδυάζει την Τεχνολογία, το Πνεύμα, την Οργάνωση και την Εμπειρία.

Τετράδιο Σπουδής Είναι ο οδηγός για τη διδασκαλία του μαθήματος, την εξάσκηση του μαθητή και την πραγματοποίηση της online διδασκαλίας με Λόγο, Εικόνα και Παρατήρηση.

Καθηγητής Είναι ο σκηνοθέτης της διδακτικής πράξης, ο οποίος δρα σε ένα οργανωμένο εκπαιδευτικό οικοσύστημα με Στόχους, Μαθησιακό Πλάνο και Ευθύνη.

«Μέθοδος ΑΡΝΟΣ... το καταστάλαγμα μιας πορείας 35 ετών με εκπαιδευτικές και εκδοτικές επιτυχίες, με ταξίδια πολιτισμού, συμμετοχή σε Διεθνείς Εκθέσεις και αποτυχίες... μα, κυρίως, η παρακαταθήκη του ζευγολάτη πατέρα - Αρνού.»

Γιάννης Π. Κρόκος

Τετράδιο Σπουδής

Τεύχος Α΄

Γλώσσα Ε΄ Δημοτικού

Φροντιστηριακό Εγχειρίδιο
για Διδασκαλία και Μελέτη

- Οδηγός για τη Διδασκαλία του Καθηγητή
- Οδηγός για τη Μελέτη του Μαθητή
- Διδασκαλία Online με φυσικό τρόπο
- Τόπος Εποπτείας Προόδου από το Γονέα
- Διδασκαλία με Πιστοποιημένους Καθηγητές ΑΡΝΟΣ

ΑΘΗΝΑ 2021

Γλώσσα Ε΄ Δημοτικού – Τετράδιο Σπουδής 1^ο τεύχος

Απαγορεύεται η αναδημοσίευση και γενικά η ολική, μερική ή περιληπτική αναπαραγωγή και μετάδοση έστω και μιας σελίδας του παρόντος βιβλίου κατά παράφραση ή διασκευή με οποιονδήποτε τρόπο (μηχανικό, ηλεκτρονικό, φωτοτυπικό κ.λπ. – Ν. 2121/93, άρθρο 51).

Η απαγόρευση αυτή ισχύει και για τις δημόσιες υπηρεσίες, βιβλιοθήκες, οργανισμούς κ.λπ. (άρθρο 18). Οι παραβάτες διώκονται (άρθρο 13) και τους επιβάλλονται κατάσχεση, αστικές και ποινικές κυρώσεις σύμφωνα με το νόμο (άρθρο 64-66).

Συντακτική Ομάδα Κέντρου ΑΡΝΟΣ

Διευθυντής σειράς:	Ιωάννης Π. Κρόκος
Συνεργάστηκαν:	Ηλιάνα Τριανταφυλλίδου Αγγελική Χαιρέτη

ΑΡΝΟΣ ONLINE EDUCATION

Φίλη μαθήτριά - φίλε μαθητή,

Το παρόν εγχειρίδιο αποτελεί ένα «θησαυρό» στα χέρια σου. Πρόκειται για το **Τετράδιο Σπουδής** της Ε' Δημοτικού που σχεδιάστηκε και φιλοτεχνήθηκε για σένα και για κάθε μαθητή ή μαθήτριά της Ε' Δημοτικού. Λαμβάνοντας υπ' όψιν τους διδακτικούς στόχους της συγκεκριμένης τάξης δημιουργήσαμε το Τετράδιο Σπουδής με μεράκι και αφοσίωση αποσκοπώντας στο να καλύψουμε τις μαθησιακές ανάγκες του εκάστοτε παιδιού. Στο Τετράδιο Σπουδής θα βρεις ερωτήσεις, ασκήσεις και δραστηριότητες για όλα τα γραμματικά και συντακτικά φαινόμενα που διδάσκονται στην Ε' Δημοτικού. Επίσης, ιδιαίτερη έμφαση δίνεται στη διαδικασία συγγραφής κειμένων, δηλαδή στην έκθεση. Το εγχειρίδιο αυτό ακολουθεί το σχολικό βιβλίο μάθημα - μάθημα.

Στο μαθησιακό σου ταξίδι θα έχεις συνοδοιπόρους τη φώκια, την αλεπού και την κουκουβάγια.

Κάθε τόμος του Τετραδίου Σπουδής αποτελείται από τέσσερα (4) μέρη:

ΜΕΡΟΣ Α': Ερωτήσεις Σωστού - Λάθους για την κατανόηση της θεωρίας σε όλα τα επίπεδα.

ΜΕΡΟΣ Β': Πρακτικές ασκήσεις εφαρμογής της αποκτημένης γνώσης με κλιμάκωση δυσκολίας για κάθε γραμματικοσυντακτικό φαινόμενο.

ΜΕΡΟΣ Γ': Έκθεση – «Σκέφτομαι και γράφω» με θεματολογία ανάλογη της κάθε ενότητας και ενασχόληση με ποικιλία ειδών, π.χ. άρθρο, επιστολή, περιγραφή, αφήγηση κ.ά.

ΜΕΡΟΣ Δ': Επιπλέον ασκήσεις επανάληψης για κάθε ενότητα.

Ηλιάνα Τριανταφυλλίδου

Περιεχόμενα

1η Ενότητα: Ο φίλος μας το περιβάλλον	3
ΜΕΡΟΣ Α' (Εμπέδωση της θεωρία και προετοιμασία για την πράξη!).....	4
ΜΕΡΟΣ Β' (Χρόνοι του ρήματος, Επιρρήματα και φράσεις με προθέσεις που δηλώνουν χρόνο, Δευτερεύουσες χρονικές προτάσεις, Μεταφορά, Σύνθετες λέξεις).....	7
ΜΕΡΟΣ Γ' (Αφήγηση, Περιγραφή).....	22
ΜΕΡΟΣ Δ' (Επιπλέον ασκήσεις για εξάσκηση στην 1η Ενότητα).....	28
2η Ενότητα: Η ζωή στην πόλη	31
ΜΕΡΟΣ Α' (Εμπέδωση της θεωρία και προετοιμασία για την πράξη!).....	32
ΜΕΡΟΣ Β' (Επίθετα σε -ης, -ες, Εγκλίσεις των ρημάτων, Αριθμητικά, Σύνθετες λέξεις, Χρονικά, τοπικά και τροπικά επιρρήματα).....	36
ΜΕΡΟΣ Γ' (Κείμενα οδηγίων, Κείμενα που αφορούν τη χρήση λεξιλογίου).....	55
ΜΕΡΟΣ Δ' (Επιπλέον ασκήσεις για εξάσκηση στην 2η Ενότητα).....	61
3η Ενότητα: 28η Οκτωβρίου	64
Επιπλέον ασκήσεις για εξάσκηση που αφορούν συγκεντρωτικά τις Ενότητες 1 & 2.....	76
4η Ενότητα: Τα ζώα που ζουν κοντά μας	81
ΜΕΡΟΣ Α' (Εμπέδωση της θεωρία και προετοιμασία για την πράξη!).....	82
ΜΕΡΟΣ Β' (Επίθετα και μετοχές με λειτουργία επιθέτου, Οριστικό και αόριστο άρθρο, Επίθετα σε -ής, -ιά, -ί & -ύς, -ιά, -ύ, Απλές και επαυξημένες προτάσεις, Αιτιολογικές προτάσεις).....	86
ΜΕΡΟΣ Γ' (Περιγραφή, Εικονογραφημένη αφήγηση/ιστορία, Διάλογος, Ομοιοκαταληξία).....	99
ΜΕΡΟΣ Δ' (Επιπλέον ασκήσεις για εξάσκηση στην 4η Ενότητα).....	106
5η Ενότητα: 17 Νοέμβρη	109
Επιπλέον ασκήσεις για εξάσκηση που αφορούν συγκεντρωτικά τις Ενότητες 1, 2 & 4.....	120
6η Ενότητα: Οι φίλοι μας, οι φίλες μας	125
ΜΕΡΟΣ Α' (Εμπέδωση της θεωρία και προετοιμασία για την πράξη!).....	126
ΜΕΡΟΣ Β' (Προσωπικές αντωνυμίες, Ομώνυμες και παρώνυμες λέξεις, Οικογένειες λέξεων, Τελικές και αποτελεσματικές προτάσεις, Ευθύς και πλάγιος λόγος).....	130
ΜΕΡΟΣ Γ' (Δημιουργία επιστολών και προσκλήσεων, Μαντινάδες).....	142
ΜΕΡΟΣ Δ' (Επιπλέον ασκήσεις για εξάσκηση στην 6η Ενότητα).....	153

1^η Ενότητα: Ο φίλος μας το περιβάλλον

Σε αυτή την ενότητα θα ασκηθούμε:

- ✓ Στους χρόνους του ρήματος
- ✓ Στις καταλήξεις διαφόρων ρηματικών τύπων
- ✓ Στα επιρρήματα και τις προθετικές φράσεις που δηλώνουν χρόνο
- ✓ Στις δευτερεύουσες χρονικές προτάσεις
- ✓ Στο εκφραστικό μέσο της μεταφοράς
- ✓ Στις σύνθετες λέξεις
- ✓ Στην αφήγηση
- ✓ Στην περιγραφή

 Συμβουλή! Διάβασε τη θεωρία της ενότητας πολλές φορές μέχρι να είσαι σίγουρος/η ότι μπορείς να ανταπεξέλθεις στις ερωτήσεις κατανόησης. Κάνε ερωτήσεις στον εαυτό σου και προσπάθησε να τις απαντήσεις.

Συμφωνώ απόλυτα!

ΜΕΡΟΣ Α'

Εμπέδωση της θεωρίας και προετοιμασία για την πράξη!

Ερωτήσεις κατανόησης της θεωρίας της γραμματικής, του λεξιλογίου, του συντακτικού και της έκθεσης:

- 1) Ο χρόνος είναι η έννοια με την οποία αντιλαμβανόμαστε το πότε συμβαίνει κάτι, πόση διάρκεια έχει ή με ποια σειρά πραγματοποιείται κάτι.

Σωστό

Λάθος

- 2) Ο χρόνος έχει τρεις βαθμίδες: το παρόν, το παρελθόν και το μέλλον.

Σωστό

Λάθος

- 3) Για να δηλώσουμε το πότε συμβαίνει κάτι χρησιμοποιούμε τους χρόνους των ρημάτων, τα χρονικά επιρρήματα, τις φράσεις με προθέσεις που δηλώνουν χρόνο και τις δευτερεύουσες χρονικές προτάσεις.

Σωστό

Λάθος

- 4) Ανάλογα με τις χρονικές βαθμίδες, οι χρόνοι κατατάσσονται σε παροντικούς και παρελθοντικούς.

Σωστό

Λάθος

- 5) Ο παρακείμενος φανερώνει κάτι που έχει γίνει στο παρελθόν και τώρα έχει τελειώσει.

Σωστό

Λάθος

- 6) Ο αόριστος φανερώνει κάτι που έγινε στο παρελθόν σε μία στιγμή.

Σωστό

Λάθος

- 7) Ο ενεστώτας φανερώνει κάτι που γίνεται τώρα ή συνέχεια στο μέλλον.

Σωστό

Λάθος

- 8) Ο υπερσυντέλικος φανερώνει κάτι που θα γίνεται συνεχόμενα στο μέλλον.

Σωστό

Λάθος

9) Ανάλογα με το ποιον ενέργειας, οι χρόνοι χωρίζονται σε εξακολουθητικούς και συντελεσμένους.

Σωστό

Λάθος

10) Συντελεσμένοι είναι οι εξής χρόνοι: αόριστος, παρακείμενος, μέλλοντας συνοπτικός, υπερσυντέλικος.

Σωστό

Λάθος

11) Εξακολουθητικοί είναι οι χρόνοι: παρατατικός, ενεστώτας, μέλλοντας εξακολουθητικός.

Σωστό

Λάθος

12) Τα επιρρήματα είναι κλιτά μέρη του λόγου.

Σωστό

Λάθος

13) Τα χρονικά επιρρήματα φανερώνουν χρόνο και απαντούν στην ερώτηση «πότε;».

Σωστό

Λάθος

14) Μπορούν και τα ουσιαστικά σε γενική ή σε αιτιατική πτώση να λειτουργήσουν ως επιρρηματικοί προσδιορισμοί του χρόνου.

Σωστό

Λάθος

15) Οι προθέσεις είναι άκλιτες λέξεις που συνοδεύουν ονόματα ή επιρρήματα και δηλώνουν τόπο, χρόνο, αιτία, πόσο, τρόπο κ.ά.

Σωστό

Λάθος

16) Οι χρονικές προτάσεις είναι κύριες ανεξάρτητες προτάσεις.

Σωστό

Λάθος

17) Οι χρονικές προτάσεις εισάγονται μόνο με χρονικούς συνδέσμους, όπως το όταν, το ενώ, το πριν, το μόλις κ.λπ.

Σωστό

Λάθος

18) Γράφονται με -τε οι καταλήξεις των ρημάτων που βρίσκονται στο β' πληθυντικό πρόσωπο της ενεργητικής φωνής. (εσείς)

Σωστό

Λάθος

19) Γράφονται με -με οι καταλήξεις των ρημάτων που βρίσκονται στο α' ενικό πρόσωπο της παθητικής φωνής. (εγώ)

Σωστό

Λάθος

20) Γράφονται με -αι οι καταλήξεις των ρημάτων που βρίσκονται στο α' ενικό και στο γ' ενικό πρόσωπο της παθητικής φωνής.

Σωστό

Λάθος

21) Στις σύνθετες λέξεις προστίθεται πάντα μία παραγωγική κατάληξη στο τέλος.

Σωστό

Λάθος

22) Οι λέξεις που ενώνονται για να δημιουργήσουν μία νέα σύνθετη λέξη ονομάζονται «συνθετικά».

Σωστό

Λάθος

23) Το φωνήεν του χρησιμοποιείται τις περισσότερες φορές για την ένωση των δύο συνθετικών ονομάζεται «συνδετικό φωνήεν» και είναι το η.

Σωστό

Λάθος

24) Όταν περιγράψω ένα αντικείμενο ή ένα κτίριο χρησιμοποιώ πάντα χρόνο Ενεστώτα.

Σωστό

Λάθος

ΜΕΡΟΣ Β'

Εφαρμογή των γνώσεών μας στην πράξη.

Χρόνοι του ρήματος**1. Εντόπισε το ρήμα κάθε πρότασης και να γράψε δίπλα τον χρόνο στον οποίο βρίσκεται.**

- Ο ψαράς άπλωσε τα δίχτυα του. _____
- Οι λόφοι τριγύρω θα πρασινίσουν όπου να' ναι. _____
- Μέχρι μεθαύριο θα έχω επιστρέψει από το ταξίδι μου. _____
- Την Παρασκευή θα διαβάσω ένα νέο βιβλίο. _____
- Φροντίζω τα λουλούδια της αυλής μας. _____
- Ο πρωτόγονος άνθρωπος στηριζόταν πολύ στη φύση. _____
- Θα ασχολούμαι όλο το σαββατοκύριακο με αυτή την εργασία. _____
- Έχω δει σίγουρα κάποιον πίνακά σας. _____
- Θα έχω γυρίσει στις πέντε από την δουλειά. _____
- Είχα διαβάσει κάποια σχετικά άρθρα στο διαδίκτυο. _____

2. Γράψε το παρακάτω κείμενο, αλλάζοντας τα ρήματα από το τότε στο τώρα.

Καθώς πήγαινα στο σχολείο συνάντησα ένα μικρό σκυλάκι στην εξώπορτα ενός εγκαταλελειμμένου σπιτιού. Με κοίταζε γεμάτο παράπονο και τότε σκέφτηκα πως μπορεί να πεινάει. Είχα στη τσάντα μου δύο σάντουιτς από το σπίτι και του έδωσα το ένα. Το άφησα να τρώει και συνέχισα τον δρόμο μου για το σχολείο. Στο διάλειμμα, μόλις χτύπησε το κουδούνι, βγήκα έξω και τι να δω; Ο μικρός σκύλος ήταν στο προαύλιο κι έπαιζε με τα παιδιά.

3. Τοποθέτησε κάθε ρήμα στην κατάλληλη στήλη και μετάφερε το στους υπόλοιπους χρόνους στον ίδιο τύπο.

είδα, είχαμε, φαντάζεστε, σταματούν, βρήκαν, έχω ετοιμάσει, θα έχω τελειώσει.

Ενεστώτας	Παρατατικός	Αόριστος	Εξ. Μέλλοντας
Στ. Μέλλοντας	Παρακείμενος	Υπερσυντέλικος	Συντ. Μέλλοντας

4. Κατάταξε τα παρακάτω ρήματα στην κατάλληλη στήλη με βάση τη χρονική τους βαθμίδα.

αποτελέσα, είχα δοκιμάσει, θα επιδοθώ, θα έχω παραγγείλει, είμαστε, έχω νιώσει, θα βλέπω.

ΠΑΡΕΛΘΟΝ	ΠΑΡΟΝ	ΜΕΛΛΟΝ

5. Κατάταξε τα παρακάτω ρήματα στην κατάλληλη στήλη με βάση το ποιον ενέργειάς τους.

Προσφέρουμε, θα έχω σχολάσει, επιδιορθώσαμε, θα αποτελέσεις, διεκδίκησα, έδιωχνα, έχω παρατηρήσει, είχα αγαπήσει.

ΕΞΑΚΟΛΟΥΘΗΤΙΚΟΙ	ΣΥΝΟΠΤΙΚΟΙ	ΣΥΝΤΕΛΕΣΜΕΝΟΙ

6. Αντιστοίχισε τους παρακάτω ρηματικούς τύπους με την κατάλληλη γραμματική αναγνώριση.

i. Έχω επιδιώξει	a) γ' πρόσωπο, πληθυντικού αριθμού, συντελεσμένου μέλλοντα, ενεργητικής φωνής.
ii. Θυμόμαστε	b) γ' πρόσωπο, πληθυντικού αριθμού, αορίστου, ενεργητικής φωνής,
iii. Θα έχουν αποφύγει	c) α' πρόσωπο, ενικού αριθμού, παρακειμένου, ενεργητικής φωνής.
iv. έτρεξε	d) α' πρόσωπο, πληθυντικού αριθμού, ενεστώτα, παθητικής φωνής.
v. αγαπήθηκες	e) β' πρόσωπο, πληθυντικού αριθμού, συνοπτικού μέλλοντα, ενεργητικής φωνής.
vi. παρέδωσαν	f) α' πρόσωπο, ενικού αριθμού, υπερσυντέλικου, παθητικής φωνής.
vii. είχα απολυθεί	g) γ' πρόσωπο, ενικού αριθμού, αορίστου, ενεργητικής φωνής.
viii. θα επιστρέψετε	h) β' πρόσωπο, ενικού αριθμού, αορίστου, παθητικής φωνής.

Απαντήσεις:

7. Συμπλήρωσε την κατάληξη -ε ή -αι, όπου κρίνεις απαραίτητο.

- Νομίζω πως αυτό δεν θεωρείτ __ και τόσο καλό.
- Πιστεύετ __ ότι είναι καλή ιδέα να πάμ __ διακοπές;
- Η αλήθεια στο τέλος αποκαλύπτετ __!
- Γιατί δεν αποκαλύπτετ __ την αλήθεια;
- Συνήθως, θυμάμ __ όλους τους κωδικούς απ' έξω.
- Δεν είναι ότι δεν θέλουμ __ να έρθουμ __.
- Πώς ονομάζετ __ το εστιατόριο που πήγαμ __ χθες;
- Παρακαλείτ __ ο κάτοχος του αυτοκινήτου ΚΛΜ 1111 να προβεί σε μετακίνησή του.
- Μας αρέσει να παίζουμ __ ποδόσφαιρο το απόγευμα.
- Χαίρομ __ ιδιαίτερα για τη γνωριμία.

8. Συμπλήρωσε τα κενά των προτάσεων με το ρήμα της παρένθεσης στον κατάλληλο χρόνο και στο κατάλληλο πρόσωπο.

- Μέχρι αύριο ο δάσκαλός μας _____ (ολοκληρώνω) τη διόρθωση των διαγωνισμάτων.
- Θυμάμαι ότι πέρσι _____ (είμαι) όλοι μας ξέγνοιαστοι.
- _____ (αγοράζω) πάντα αυτό το γλυκό, διότι του αρέσει.
- Τα δάση _____ (καθαρίζω) την ατμόσφαιρά.
- Δυστυχώς, οι μέρες μας _____ (είμαι) δύσκολες.
- _____ (περνάω) πολύ όμορφα χθες στη θάλασσα. Θα ξαναπάω!
- Ευτυχώς, οι ρίζες των δέντρων _____ (συγκρατώ) τα νερά της βροχής την περασμένη εβδομάδα και δεν μας _____ (βρίσκω) κανένα κακό.
- Την ερχόμενη Πέμπτη _____ (επισκέπτομαι) το Άγιο Όρος.
- Πολλές φορές στο παρελθόν _____ (βλέπω, υπερσυντέλικος) αυτό το φόρεμα, μα δεν _____ (τολμώ, αόριστος) να το αγοράσω.

9. Να ξαναγράψεις τις παρακάτω προτάσεις μεταφέροντας τα ρήματα στον χρόνο που δίνεται κάθε φορά.

- Η κουζίνα επιδιορθώθηκε.

Συνοπτικός Μέλλοντας: _____

- Ο πατέρας διαβάζει την εφημερίδα.

Παρακείμενος: _____

- Η δασκάλα μας σήκωσε στον πίνακα.

Ενεστώτας: _____

- Δεν έχω τελειώσει ακόμα.

Υπερσυντέλικος: _____

- Μου δανείζεις την γόμα σου;

Εξακολουθητικός Μέλλοντας: _____

Επιρρήματα και φράσεις με προθέσεις που δηλώνουν χρόνο

Χρόνο μπορούμε να δηλώσουμε με επιρρήματα, με φράσεις και με προτάσεις!

Χρονικά επιρρήματα είναι τα: πρόπερσι, πέρσι, πριν, μόλις, μετά, ύστερα, προχτές, χτες, φέτος...

1. Στις παρακάτω περιόδους λόγου να υπογραμμίσεις τα επιρρήματα που δηλώνουν χρόνο.

- Να έρθεις νωρίς.
- Θα σας τηλεφωνήσω αύριο.
- Μου είπε να φύγω τώρα.
- Κάπου κάπου πηγαίνουμε και καμιά εκδρομή.
- Είναι πια πολύ μεγάλος για τέτοια παιχνίδια.
- Δεν πρόκειται να ξεχάσω ποτέ αυτό που έκανες για μένα.
- Το κουδούνι χτύπησε νωρίς σήμερα.
- Σπάνια τον βλέπουμε πλέον.
- Θα τα πούμε αργότερα.

2. Συμπλήρωσε τις παρακάτω προτάσεις με τον κατάλληλο χρονικό προσδιορισμό (επίρρημα ή ονοματική φράση).

Προτού, πρωί, την επόμενη Κυριακή, το βράδυ, πια, αργά, σπάνια,

- Έλα _____ να φάμε όλοι μαζί.
- _____ ολοκληρώσω την ερώτηση, έχει έτοιμη την απάντηση.
- Να τρως πιο _____!
- Μου τηλεφώνησε, αλλά ήταν _____ αργά.
- Βλεπόμαστε _____ κι έχω ξεχάσει τη μορφή του.
- Θα πάμε για ποτό _____
- Δεν αποχωρίζομαι _____ το τηλέφωνό μου!
- Κάθε _____ πηγαίνω για τρέξιμο.

3. Να αντικαταστήσεις τις υπογραμμισμένες φράσεις που δηλώνουν χρόνο με τα εξής επιρρήματα: τελικά, ολονυχτίς, αμέσως, αρχικά, πρόπερσι.

Θα πρέπει από την αρχή να δηλώσεις τις αληθινές σου προθέσεις.

Στο τέλος, όλα πήγαν καλά.

Όλη τη νύχτα προσπαθούσα να κοιμηθώ, αλλά μάταια.

Κατάφερα να περάσω στη σχολή που ήθελα πριν δύο χρόνια.

Δέχθηκαν την αίτησή μου και χωρίς καμία καθυστέρηση με προσέλαβαν.

4. Να γράψεις τα αντόνυμα των παρακάτω χρονικών επιρρημάτων:

Πρωί- _____

Νωρίς- _____

Τώρα- _____

Πάντα- _____

Πριν- _____

Ποτέ- _____

5. Να κυκλώσεις τα επιρρήματα που δηλώνουν χρόνο:

πρώτα

καλά

ευχαρίστως

εκεί

απλώς

αλλού

διότι

πιθανόν

φέτος

ξανά

αύριο

ποτέ

αλλιώς

νότια

κακώς

νωρίς

σιγά

περίπου

έτσι

βέβαια

σπάνια

κάπως

έπειτα

εδώ

6. Να εντοπίσεις τις προτάσεις που περιέχουν φράση με πρόθεση η οποία δηλώνει τον χρόνο και να τις υπογραμμίσεις.

- Μετά το πάρκο βρίσκεται η εκκλησία.
- Θα συναντηθούμε μετά το συνέδριο μετά χαράς.
- Μετά τη γιορτή θα πάμε να πιούμε καφέ.
- Σκάψαμε με τα χέρια.
- Κατά λάθος με χτύπησε.
- Πριν από λίγο μας τηλεφώνησε.
- Να κατέβεις στην ώρα σου.
- Μέχρις τις έξι θα έχουμε επιστρέψει.
- Σε λίγο θα είμαι εκεί.
- Δεν είναι αγαπητός σε όλους.

Δευτερεύουσες χρονικές προτάσεις

1. Στις παρακάτω περιόδους λόγου να εντοπίσεις τις δευτερεύουσες χρονικές προτάσεις.

- Δεν θα παίζεις στον υπολογιστή, αφού δεν έκανες τις ασκήσεις σου.
- Αφού δούμε τον αγώνα, θα πάμε για ύπνο.
- Μόλις έμαθε πως θα είναι μαζί μας, είπε ότι δεν θα έρθει.
- Όταν πάμε για ψώνια, θα πάρω μόνο τα αναγκαία.
- Να με ειδοποιήσεις αμέσως, μόλις ετοιμαστείς.
- Όπου κι αν πας, πάλι εδώ θα επιστρέψεις.
- Προτού ξημερώσει, με πήρε κιόλας τηλέφωνο.

Προσοχή! Μπορεί να υπάρχουν κι άλλα είδη προτάσεων, εκτός από χρονικές.

2. Να συμπληρώσεις τις δευτερεύουσες χρονικές προτάσεις με τον κατάλληλο σύνδεσμο: **όποτε, καθώς, μέχρι να, όσο, αφού, όταν.**

- Θα πάτε για ποδόσφαιρο, μόνο _____ ολοκληρώσετε τα μαθήματά σας.
- Επιβραβεύω τους μαθητές μου, _____ τα πηγαίνουν καλά στα διαγωνίσματα.
- Πέρασε αρκετή ώρα, _____ συνειδητοποιήσει τι συνέβη.
- Θα περιμένω στο σαλόνι, _____ ετοιμάζεσαι.
- _____ έρχεσαι, φέρε μας λίγο νερό.
- _____ σε βλέπω, χαίρομαι πολύ!

3. Να εντοπίσεις τους χρονικούς προσδιορισμούς (επιρρήματα, ονοματικές φράσεις, φράσεις με προθέσεις, δευτερεύουσες προτάσεις) που υπάρχουν στον μύθο του Αισώπου «Η αλεπού κι ο κόρακας».

Μια φορά και έναν καιρό ήταν ένας φαντασμένος κόρακας που νόμιζε ότι είναι ξύπνιος και όμορφος. Μια μέρα, ο κόρακας της ιστορίας μας βρήκε ένα κομμάτι τυρί, το άρπαξε και κάθισε στο κλαδί μιας ελιάς να το φάει με την ησυχία του. Εκείνη τη στιγμή έτυχε να περνάει κάτω από το δέντρο μια πονηρή και πεινασμένη αλεπού. Μόλις η αλεπού είδε το τυρί στο στόμα του κόρακα άρχισαν να της τρέχουν τα σάλια. Και αφού δεν μπορούσε να σκαρφαλώσει στο δέντρο για να κλέψει το τυρί από το στόμα του κόρακα, άρχισε να σκέφτεται με ποια πονηριά θα ξεγελάσει τον κόρακα για να του πάρει το τυρί. Αφού σκέφτηκε καλά-καλά, η αλεπού λέει στον κόρακα:

- Ω, κόρακα τι όμορφο πουλί που είσαι! Το φτέρωμά σου είναι κατάμαυρο και λάμπει, τα πόδια σου είναι λεπτά και όμορφα και τα νύχια σου μοιάζουν με μαργαριτάρια. Τα μάτια σου είναι τα πιο όμορφα και τα πιο έξυπνα και το ράμφος σου θα το ζήλευαν όλα τα πουλιά!

Ο κόρακας, που ήταν κουτός, μόλις τα άκουσε αυτά άρχισε να καμαρώνει πάνω στο κλαδί όλος περηφάνια και χαρά. Η αλεπού συνέχισε να λέει:

- Με τόση ομορφιά και έξυπνάδα που έχεις θα έπρεπε να είσαι ο βασιλιάς όλων των πουλιών. Αχ, πόσο θα ήθελα να ακούσω την φωνή σου! Είμαι σίγουρη ότι θα είναι πιο γλυκιά και από του αηδονιού!

Ο κόρακας με όλα αυτά που άκουγε πήρε μεγάλη χαρά και μια και δυο ανοίγει το ράμφος του να τραγουδήσει:

- Κρα, κρα, κρα...

Μόλις όμως άνοιξε το ράμφος του, το τυρί έπεσε κάτω και η πονηρή αλεπού άνοιξε το στόμα της και το έκανε μια χαψιά!

Γύρισε τότε και είπε στον κόρακα:

- Κουτέ κόρακα σταμάτα πια με την αγριοφωνάρα σου. Αν είχες μυαλό τώρα θα ήσουν εσύ χορτάτος και εγώ νηστική, αλλά εγώ σε κορόιδεψα και σου έφαγα το τυρί. Γειά σου τώρα και άλλη φορά να προσέχεις περισσότερο αυτούς που σε κολακεύουν γιατί μπορεί να σε ξανακοροϊδέψουν!

Μεταφορά

Όταν οι λέξεις μιας πρότασης χρησιμοποιούνται με την πραγματική τους σημασία, τότε έχουμε κυριολεξία. Όταν όμως οι λέξεις δε χρησιμοποιούνται με την πραγματική τους σημασία, αλλά αποδίδουν μια διαφορετική ιδιότητα, που δεν υπάρχει στην πραγματικότητα, τότε έχουμε μεταφορά.

Η μεταφορά είναι το εκφραστικό μέσο κατά το οποίο η ιδιότητα ενός ουσιαστικού μεταφέρεται σε κάποιο άλλο.

π.χ. πέτρινη καρδιά (η ιδιότητα της πέτρας, δηλαδή η σκληρότητα, μεταφέρεται στην καρδιά)

1. Στις παρακάτω προτάσεις να σημειώσεις Κ για την κυριολεξία και Μ για τη μεταφορά.

- Ο αέρας έπεσε. ____
- Μασάει τα λόγια του! ____
- Το μωρό είναι πολύ όμορφο. ____
- Μου αρέσουν οι καθαρές κουβέντες. ____
- Έπεσε ένα αεροπλάνο. ____
- Πού κρύφτηκε η γάτα. ____
- Είναι γλυκιά ψυχή. ____
- Χρυσό παιδί ο Κώστας μας. ____
- Έπεσα σε βαθιά μελαγχολία. ____
- Είναι βαθιά η θάλασσα εδώ. ____

2. Να γράφεις δίπλα σε κάθε μεταφορική φράση την σημασία της.

- Πλέω σε πελάγη ευτυχίας = _____
- Μας δουλεύει φιλό γαζί = _____
- Σήμερα, έχω τις μαύρες μου = _____
- Αργήσαμε να μπούμε στο νόημα = _____
- Κόψαμε δρόμο = _____

Σύνθετες λέξεις

Παραγωγή είναι η δημιουργία μιας λέξης από μια απλή λέξη με την προσθήκη μιας κατάληξης.

Π.χ. βουνό - βουνίσιος,

Οι σύνθετες και οι παράγωγες λέξεις με την ίδια ρίζα μας δημιουργούν μια οικογένεια λέξεων.

Σύνθεση είναι η δημιουργία μιας λέξης από δύο απλές λέξεις ή από μια πρόθεση και μια απλή λέξη.

π.χ. οικοδόμος, πρόθεση.

1. Να κυκλώσεις τις λέξεις που είναι σύνθετες.

Αυθεντικός	Λογοκρισία
Οδόστρωμα	Παράλληλος
Ανεμοθύελλα	Σπιτικός
Φυτικός	Θαλασσινός
Θαλασσοπόρος	Παράσταση

2. Να γράψεις για κάθε λέξη από τις παρακάτω μια σύνθετη και μία παράγωγη λέξη.

- Οδός : _____
- Γράμμα: _____
- Δρόμος: _____
- Λόγος: _____
- Παιδί: _____
- Δάσος: _____
- Κήπος: _____
- Ύδωρ: _____
- Γη: _____

3. Να σχηματίσεις σύνθετες λέξεις με τα παρακάτω συνθετικά.

- Πεζός + δρόμος: _____
- Λόγος + παίγνιο: _____
- Οίκος + δέσποινα: _____

- Τόπος + θέση: _____
- Λάχανο + κήπος: _____
- Οίκος + σύστημα: _____
- Δάσος + τόπος: _____
- Οίκος + δομή: _____

4. Να γράψεις σε κάθε σύννεφο λέξεις που ανήκουν στην ίδια οικογένεια λέξεων με αυτή που αναγράφεται στο κέντρο.

ΓΕΝΟΣ

ΓΡΑΦΗ

ΜΕΡΟΣ Γ'

Έκθεση

Αφήγηση

Όταν αφηγούμαι μια ιστορία δεν ξεχνώ να αναφέρω στον πρόλογο: πού συνέβη η ιστορία, πότε συνέβη και ποιοι συμμετείχαν. Στο κύριο μέρος αναφέρω πάντα το πώς ξεκίνησε η ιστορία μου (αιτία- αφορμή), πώς εξελίχθηκε και ποιο ήταν το τέλος της. Στον επίλογο αναφέρω τις σκέψεις μου και τα συναισθήματά μου.

1. Θέμα έκθεσης: «Βρίσκω ένα χτυπημένο ζώακι στο δάσος». Αφηγήσου μια φανταστική ή πραγματική ιστορία με το παραπάνω θέμα.

<p><u>Πρόλογος</u></p> <p>✓ Πού συνέβη η ιστορία σου;</p> <p>✓ Πότε συνέβη;</p> <p>✓ Ποιοι συμμετείχαν; (ήρωες)</p>	<hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/> <hr/>
<p><u>Κύριο Θέμα</u></p> <p>✓ Πώς ξεκίνησε η ιστορία σου; (αιτία/αφορμή)</p>	<hr/> <hr/> <hr/>

--	--

Άλλα παρόμοια θέματα με αφήγηση:

3. Γράψε μια επιστολή στον αγαπημένο σου φίλο ή στην αγαπημένη σου φίλη και αφηγήσου την εκδρομή που πήγατε με την σχολική σου τάξη σε ένα φυσικό τοπίο (π.χ. δάσος, λίμνη, ποταμός, θάλασσα, καταρράκτες κ.ά.)

4. Γράψε μια δική σου φανταστική ιστορία που διαδραματίζεται στο δάσος. Μπορείς να επιλέξεις όποια πρόσωπα (ζώα, φυτά) θες. Φρόντισε η ιστορία σου να έχει αρχή, μέση και τέλος.

Μην ξεχάσεις να συμβουλευτείς τις σημειώσεις της παραπάνω έκθεσης, όταν συνεχίσεις με τις εκθέσεις 3 και 4. Μπορείς να φτιάξεις το ίδιο σχεδιάγραμμα και στο τετράδιό σου!

Περιγραφή

Όταν περιγράφω κάτι φροντίζω να αναφέρω στον πρόλογο το όνομά του και την ιδιότητά του. Στο κύριο θέμα θυμάμαι πάντα να ξεκινώ την περιγραφή μου από έξω προς τα μέσα. Τέλος, στον επίλογο αναφέρω τα συναισθήματά μου και την εντύπωσή μου γι' αυτό που έχω περιγράψει.

ΜΕΡΟΣ Δ'

Επιπλέον ασκήσεις για εξάσκηση που αφορούν συγκεντρωτικά την 1^η Ενότητα.

1. Να γράψεις τα ρήματα στην κατάλληλη στήλη ανάλογα με την φωνή στην οποία ανήκουν: σκέφτεσαι, τραγούδησα, χάθηκες, χρειάζεται, ψάχνουμε, συλλογιζόμαστε, τρυπώνω, νικήθηκα, λέτε.

ΕΝΕΡΓΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ	ΠΑΘΗΤΙΚΗ ΦΩΝΗ

2. Να σχηματίζεις την άλλη φωνή των παρακάτω ρημάτων:

- Λύνω: _____
- Δείχνεις: _____
- Χτυπιέσαι: _____
- Δανείζεις: _____
- Κοιτάζεις: _____
- Ψάχνουμε: _____
- Κυνηγιέμαι: _____
- Μοιράζομαι: _____

3. Να σχηματίζεις τον Αόριστο των παρακάτω ρημάτων:

- Θέλω: _____
- Πίνω: _____
- Ξέρω: _____
- Έρχομαι: _____
- Δίνω: _____
- Αγαπώ: _____

4. Να μεταφέρεις τα ρήματα του παρακάτω κειμένου από το «τώρα» στο «χθες».

Καθώς τρέχω και γελώ στην αυλή, σκοντάφτω πάνω σε μια πέτρα και πέφτω κάτω. Σηκώνομαι και βλέπω το πόδι μου να αιμορραγεί. Πηγαίνω κατευθείαν στη μητέρα μου και της δείχνω την πληγή στο γόνατό μου. Αρχικά, εκείνη πανικοβάλλεται αλλά στη συνέχεια φροντίζει την πληγή μου με πράγματα που βγάζει μέσα από το βαλιτσάκι πρώτων βοηθειών. Πλέον, δεν πονάω καθόλου.

5. Υπογράμμισε τις δευτερεύουσες προτάσεις και κύκλωσε τον χρονικό σύνδεσμο με τον οποίο εισάγονται.

- Μόλις είσαι έτοιμη, ενημέρωσέ με.
- Όταν μάθεις την αλήθεια, θα καταλάβεις τα πάντα.
- Άλλαξε γνώμη, μόλις έμαθε την αλήθεια.
- Θα είμαστε πίσω προτού βραδιάσει.
- Ετοίμασε σε παρακαλώ το δείπνο, πριν γυρίσει ο κύριος.
- Αφού φάμε, θα πάμε βόλτα.

6. Συμπλήρωσε τα κενά των προτάσεων με τους παρακάτω προσδιορισμούς του χρόνου: κατά τις έξι, τότε, αφού, προτού, μετά, τώρα.

- Θα πάμε _____ για ψώνια, _____ θα φάμε!
- Μόνο _____ τελειώσεις τις δουλειές θα μπορέσεις να φύγεις.

- _____ καλά καλά μας γνωρίζει, έβγαλε τα δικά της συμπεράσματα.
- _____ είπαμε να βρεθούμε στη στάση του λεωφορείου.
- Μέχρι _____ σίγουρα θα έχουμε γυρίσει.

7. Αντιστοίχισε τα συνθετικά της α' στήλης με αυτά της β' στήλης, για να δημιουργηθούν νέες λέξεις.

A' στήλη	B' στήλη
μπαλκόνι	μαύρος
παρά	κλείνω
ανοίγω	πόρτα
άσπρος	περνώ
νύχτα	τηρώ
καλά	λουλούδι

8. Να γράψεις δίπλα από κάθε πρόταση αν είναι Μεταφορά ή Κυριολεξία.

- Μέχρι να φτάσουμε στην Αθήνα έχουμε πολύ δρόμο μπροστά μας.

- Η Ελένη έχει να κάνει πολύ δρόμο μέχρι το πτυχίο. _____
- Πολύ κρύο το αστείο σου! _____
- Πήγαμε στην αγορά και πήραμε και του πουλιού το γάλα! _____
- Σήμερα έκανε πολύ κρύο! _____
- Για την Ελένη καρφάκι δε μου καίγεται! _____

Αξίες για μια ζωή!

- ✓ Εξυπνάδα
- ✓ Κριτική Σκέψη
- ✓ Αυτοπεποίθηση

Βρες το Δάσκαλό σου!
στο arnos.gr

Ο Καθηγητής - Δάσκαλος arnos.gr:

- ★ Διδάσκει μεθοδικά και οργανωμένα με το Τετράδιο Σπουδής.
- ★ Καθοδηγεί το Μαθητή να μαθαίνει βήμα - βήμα.
- ★ Οδηγεί στην **Αυτομάθηση**.
- ★ **Υλοποιεί** τους στόχους του μαθήματος.
- ★ **Πιστοποιεί** με διαγωνίσματα την πρόοδο του Μαθητή.

Γιατί επιλέγω Τετράδιο Σπουδής;

- ★ Είναι απαραίτητο διδακτικό εργαλείο βασισμένο στους στόχους του μαθήματος και τον τρόπο Υλοποίησής του.
- ★ Σε αυτό βρίσκεται το υλικό Διδασκαλίας για τον Καθηγητή και Μελέτης για το Μαθητή.
- ★ Το Τετράδιο Σπουδής σε συνδυασμό με το course οδηγούν το **Μαθητή** στην **Αυτομάθηση**.
- ★ Είναι το Φροντιστηριακό Εγχειρίδιο πραγματοποίησης της **online διδασκαλίας με φυσικό τρόπο**.
- ★ Με αυτό **ενημερώνονται** άμεσα **οι γονείς** και **ελέγχουν την πρόοδο** του παιδιού τους.

Τετράδια Σπουδής για:

Δημοτικό

Μαθηματικά

Φυσικά

Γλώσσα

6-12
ετών

